

Med viss rätt kan man hävda att allt diktande är ett översättningsarbete. Att göra en tradition till sin, att erövra ett språk och en stil, rymmer ett översättande moment. Och åtskilliga dikter tar också sin utgångspunkt i någon föregående dikt, skriven i en annan tid och av en annan skald. Även om översättandet inte alltid sker från ett främmande språk, är dess praktik oskiljaktlig från det litterära skapandet.

LYRIK

I särskilt hög grad gäller detta kanske Gunnar Ekelöf.

Gunnar Ekelöf
Skrifter
Band fem
Red: Reidar Ekner
Bonniers

Som Reidar Ekner påpekar i inledningen till det femte bandet av **Skrifter** – som rymmer merparten av Ekelöfs översättningar – kan hans lust att tolka varit primär och hans egen diktning en följd av denna lust. Hans debut som översättare skedde till och med något tidigare än hans debut som lyriker.

I efterskriften till samlingen *Valfrändskaper* (1960), som här trycks om för första gången, ringar Ekelöf in sin tolkningsfilosofi. Den bokstavstroga tolkningen avfärdas resolut. "Att översätta", skriver Ekelöf, "är alltid en svår kompromiss". Men en äversatt dikt bör alltid vara ett

Ekelöf fick deras ord att sjunga

"original", den bör leva sitt eget liv på sitt eget språk.

Den som läser igenom den femte delen av **Skrifter** övertygas snabbt om att Ekelöf praktiskt följde sin filosofi. Det är en mycket ekelöfsk bok, om jag får uttrycka mig så, utan att texterna för den skull förlorat sina upphovsmäns (blott en författare, Nelly Sachs, är kvinna) särmerken. Och i flera fall, som exempelvis Desnos och Petronius, kan man ana en släktskap som sträcker sig långt in i hjärtat på Ekelöfs egen diktning.

Men Gunnar Ekelöf översatte också prosa, bland annat några romaner. Dessa har av naturliga skäl skapat problem för redaktör Ekner. Men han har fiffigt löst dem genom att infoga utdrag ur dem i **Berömda franska berättare** som redan i sitt ursprungliga skick rymde en del romanutdrag. Arrangemanget är kanske inte helt invändningsfritt, men så vitt jag kan förstå det bästa tillgängliga alternativet.

Den femte delen av **Skrifter** ger på det hela taget en fullt tillräcklig inblick i Eke-

löfs översättningsgärning. Han började som introduktör, men för den som nu överblickar hans tolkningar står det klart att det främst är en valfrändsgärning. Han höll sig i stort sätt till sina favoriter, dem som också ägde inflytande på hans egen diktning.

Så blir Gunnar Ekelöfs tolkningar just ett exemplariskt föremål för den som vill studera översättandets och diktandets gemensamma källa i ett språkligt hantverk som kan tyckas oändligt skilt från inspirationens fruktansvärda ängel.

Men man gör boken orättvisa om man i den bara spanar efter Gunnar Ekelöf. Sällan har väl så mycket häpnadsväckande litteratur och så många lysande författare samlats i en enda antologi. De finns där nästna alla – Hölderlin, Baudelaire, Mallaframé, Rimbaud, Proust, Joyce, Eliot, Sachs – de klarast lysande stjärnorna på de senaste seklernas poetiska himmel.

Och de som beklagar att Gunnar Ekelöf själv ännu inte räknas till deras upphöjda skara, kan här åtminstone förnimma honom som deras brillianta medium. Ett känsligt membran som mirakulöst får deras ord att sjunga, på ett språk som flertalet av dem troligen höll för en liten bisarr och exotisk germansk dialekt.

Magnus
William-Olsson